

25. Obiekt

SPICHLERZ

841/2

26. Czas powstania
XIX/XX w.,
okres
międzywojenny

27. Miejscowość

BIAŁA OLECKA

4. Adres

Biała Olecka
19-402 Babki Oleckie
nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo warmińsko-mazurskie
gmina Olecko
pow. OLECKO-GODAPOLU

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Bialla, Billstein

7. Przynależność administracyjna
1 VI 1975

województwo białostockie

powiat Olecko

8. Właściciel i jego adres

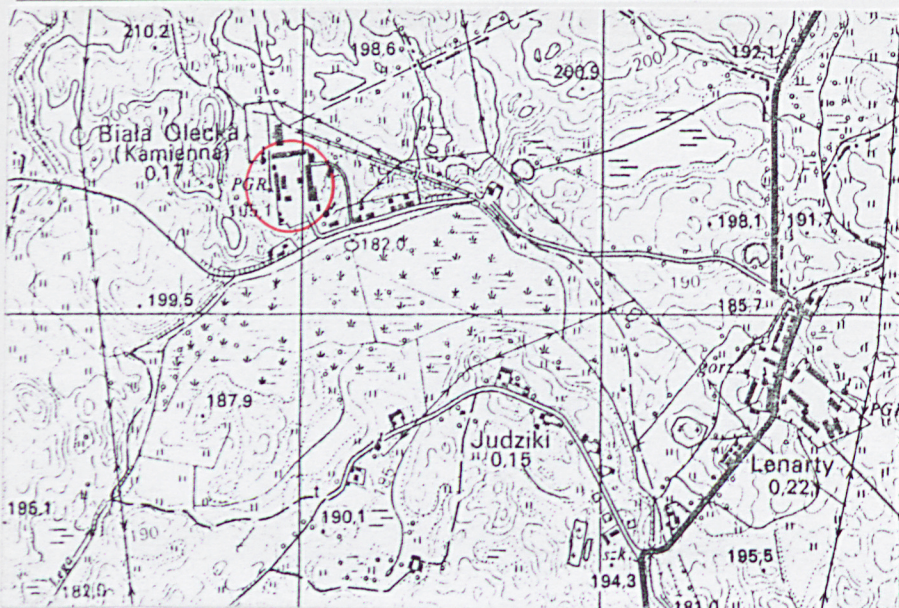
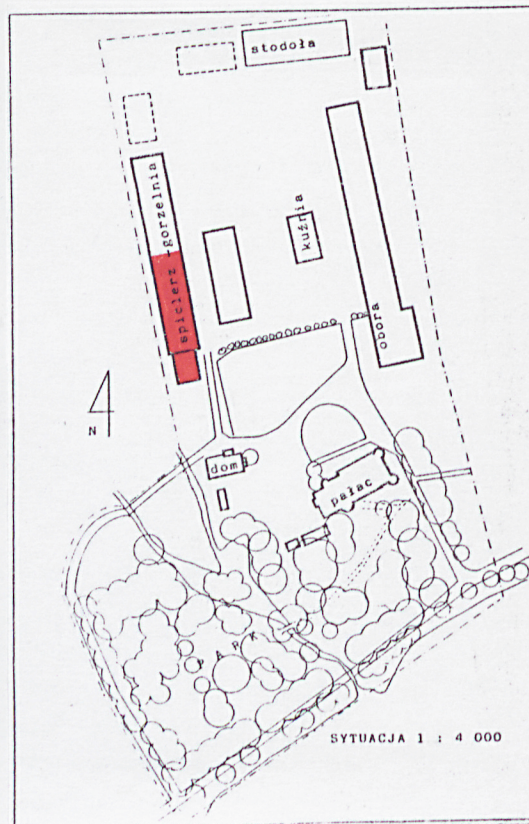
Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa
Oddział Terenowy w Olsztynie, Filia w
Suwałkach, 16-400 Suwałki, ul. Sportowa 22

9. Użytkownik i jego adres

Zespół Rolników Indywidualnych,
Babki Oleckie 4, 19-402 Babki Oleckie

10. Rejestr zabytków

Nr 2019 Data 27.01.2003

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu
Starosta ryński i łowczy książęcy *Georg v. Diebes* ustanowił 84 włóki lasu dla nowopowstałej wsi Plewki, a z części ziem utworzył dobra w Białej Oleckiej i Drozdowie. Po jego bezpotomnej śmierci dobra przeszły na starostę oleckiego *Lorenza v. Halle*. Po nim majątkiem władał syn *Heinrich v. Halle*. Od 1611r. właścicielem majątku był *Hans Albrecht v. Aulack*. 28 czerwca 1628 r. dobra kupił *Kaspar v. Sembkowski*. Jeszcze w 1642 (przypuszczalnie w spadku) majątek przechodzi na własność synów *Adama i Mikołaja v. Sembkowskich*. Oni w 1645 r. są jeszcze nazywani właścicielami. Od 8 sierpnia 1650 r. majątkiem włada pułkownik *Krzysztof Fryderyk v. Doenhoff* prawdopodobnie tylko jako zastawem, który mógł przejść w posiadanie v. Doenhoff bo suma zastawu nie została zwrócona. Prawowitym właścicielem był *Johan v. Buddenbrock* / zmarły w 1662 r./, a po nim jego syn major *Gotthard v. Buddenbrock* / zmarły w 1677 r./ 25 września 1695 r. dobra rycerskie nabył polski szlachcic *Albrecht v. Warkau*. Między 1735 a 1736 zmarł, a wdowa v. Warkau wyszła za mąż za Ludwika v. Daskiewicza. W 1753 r. jako właściciel występuje *Ludwik v. Daskiewicz*. Istnieje możliwość, że w międzyczasie władał w Białej Oleckiej v. *Wiersbitzki*. Od 1789 r. dobra należały do Generała porucznika v. *Usedom*, później do córki *Henrietty Doroty* po mężu v. *Zachau*. W księgach lennych z 1802/3 r. widnieje *Johan Gurod*. Wartość majątku jest określana na kwotę 8200 talarów, wielkość 40 włók. Od 1848 r. władał nim *Berendt*. W 1879 r. majątność liczyła 785,86 ha gruntów w tym: 422,19 ha ziemi ornej, 172,91 ha łąk, 26,57 ha pastwisk, 150,43 ha lasów, 12 ha nieużytków i 1,76 ha jezior. W majątku była gorzelnia. W 1880 r. dobra nabył *Eduard Reuter* kupiec z Olecka

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

SYTUACJA

Obiekt wchodzi w skład siedliska dworskiego(pałac, dom ogrodnika, obora, gorzelnia, stajnia, stodoła, kuźnia, budynek gospodarczy i park) . Całość leży ok. 2 km. na zachód od drogi Olecko-Filipów, na północ od drogi brukowo-żwirowej prowadzącej do wsi Monety. Do zespołu prowadzi podjazd na wysokości stawów rozciągających się od wsi Judziki. Zabudowa gospodarcza została umieszczona na północ od pałacu, wiedzie do niej podjazd obok parku i pałacu. Spichlerz wraz z gorzelnią tworzy wschodnie skrzydło zabudowy gospodarczego podwórca. Mniejsza część spichlerzowa stoi na skarpie. Od północy zabudowania obiega nasyp nieczynnej linii kolei wąskotorowej

MATERIAŁ I KONSTRUKCJA

Fundamenty z kamienia polnego, ściany wewnętrzne i zewnętrzne z cegły ceramicznej, pełnej na zaprawie wapiennej. Budynek licowany cegłą i kamieniem. Stropy drewniane, belkowe, nagie oraz ceramiczne Akermana. Wieżba drewniana, stolcowa ze ścianką kolankową. Dach kryty dachówką ceramiczną, esówką na odeskowaniu. Posadzki ceglane i betonowe. Schody drewniane, jednobiegowe, proste , policzkowe. Okna drewniane, krosnowe oraz metalowe. Drzwi drewniane płycinowe i sponowe, wrota drewniane sponowe.

RZUT

Budynek składa się z dwóch części: pierwszej na planie prostokąta oraz drugiej szerszej i znacznie większej na planie wydłużonego prostokąta ustawionych szeregowo i połączonych ze sobą ścianą szczytową.

BRYŁA

Budynek jednolity wysokościowo: pierwsza część czterokondygnacyjna, z użytkowym poddaszem, z niewielkim naczółkiem od południa w dachu dwuspadowym, druga część o dwóch kondygnacjach do okapu i z dwiema kondygnacjami użytkowymi w poddaszu, kryta dachem dwuspadowym. W połaciach dachowych wystawki.

ELEWACJE

Elewacja zachodnia : pierwsza część o czterech osiach okiennych na wszystkich kondygnacjach, w dachu dwie wystawki. Druga część na parterze o dwunastu osiach okiennych. Na piętrze osiem okien. W poddaszu po dwie wystawki na dwóch poziomach. Elewacja południowa: o jednej osi okien na wszystkich kondygnacjach. Elewacja wschodnia: Pierwszej części czteroosiowa, z wejściami w przyziemi w drugiej i czwartej osi od południa. Druga część w parterze osiemnastoosiowa, w czwartej, ósmej, jedenastej, osiemnastej wrota, piętnastej blenda, siedemnastej drzwi. Na piętrze sześć okien. W poddaszu po dwie wystawki na dwóch poziomach. Do ściany północnej przylega gorzelnia.

INSTALACJE

Elektryczna.

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
7748,14 m ³	3342,28 m ²	magazynowe	magazynowe
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja Wykonywano bieżące prace remontowe.		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konserwacje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Fundamenty, ściany zewnętrzne i wewnętrzne w stanie dobrym.. Konstrukcja więźby w stanie dobrym. Pokrycie dachu i instalacje ogólnie w stanie średnim. W północno-zachodnim narożniku duży ubytek pokrycia dachowego.	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie. Naprawa ścian i pokrycia dachowego.	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowania)

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst Adam Żywiczyński, lipiec, 2001 r.

imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki Adam Żywiczyński, lipiec, 2001 r.

imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotograf. Adam Żywiczyński, lipiec, 2001 r.

imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowania negatywów

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

22. Bibliografia

Handbuch des Grundbesitzers im Deutschen Reiche, Berlin, Das Konigreich Preussen, 3 Liefer, Die Provinz Ostpreussen 1879

Kuhne E., Handbuch des Grundbesitzers der Provinz Ostpreussn, Konigzberg 1889

Landwirtschaftliches Adressbuch der Domanen, Ritterguter, Gutter und Hofe in der Provinz Ostpreussen, H. Wehner, Leipzig 1932.

Treuburg, Ein Grenzkreis in Ostpreussen, Leer 1990

Wakar A., Olecko, Z dziejów miasta i powiatu, Olsztyn 1974

M. Toeppen, Historia Mazur, Olsztyn 1998

Rittergut Billstein / Bialla, /w/ Treuburger Heimatbrief, nr 41, 2001 s. 34-38

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsca przechowania sygnatury)

27. Załączniki

Wkładki

1. Miejscowość. BIAŁA OLECKA 2. Gmina. OLECKO 3. Województwo. WARMIŃSKO -MAZURSKIE	4. Obiekt (nazwa jak w karcie) Spichlerz	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego) historia, plan
---	--	---

Ciąg dalszy: rubryka nr 12 Autorzy, historia obiektu, określenie stylu

W roku 1889 całość liczyła 664 ha gruntów w tym: 333 ha ziemi ornej, 155 ha łąk, 50 ha lasów. W majątku, poza gorzelnią, był wiatrak. Na skutek ożenku majątek przeszedł w ręce syna właścicieli pobliskiego majątku w Lenartach- *Friedricha Tolsdorfa*. Od 19 stycznia 1903 r. zmieniono nazwę majątku na Billstein. W wyniku działań wojennych majątek został spalony. W 1922 r. właścicielką była Lisbeth Tolsdorff zwiększyła się powierzchnia lasów do 133 ha. Hodowano 254 sztuk bydła, 72 konie, 65 świń. W majątku założono prąd, działała gorzelnia i suszarnia ziemniaków, prowadzono gospodarkę stawową. 15 czerwca 1930 dobra nabył Leo Brodowski kupiec z Gołdapi. Liczyły one 625 ha gruntów: w tym: 270 ha pól 65 ha łąk, 85 ha pastwisk, 133 ha lasów, 60 ha nieużytków, 4 ha wód. W majątku hodowano 65 koni, 180 sztuk bydła, 70 krów, 310 świń.

Po drugiej wojnie światowej dobra włączono w system PGR. Po 1989 roku PGR część gospodarczą przejęła Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa. Wówczas pałac i dom ogrodnika były w rękach prywatnych.

Budynek spichlerza powstał na przełomie XIX/XX w. jako podstawowy obiekt w gospodarczej części zespołu dworsko-parkowego. W okresie międzywojennym odbudowano go, ze zniszczeń wojennych, z zastosowaniem stropów Ackermana.. Budynek nie zmienił funkcji, obecnie pełni również rolę magazynową.

Obiekt o skromnej dekoracji historyzującej.

Wkładkę założył: **Adam Żywiczyński, lipiec 2001**
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów:

Wzór ODZ 1995 r.

1. Miejscowość. BIAŁA OLECKA 2. Gmina. OLECKO 3. Województwo. WARMIŃSKO -MAZURSKIE	4. Obiekt (nazwa jak w karcie) Spichlerz	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego) Zdjęcia
---	--	--

Elewacja wschodnia

Elewacja zachodnia

Wkładkę założył: **Adam Żywiczyński, lipiec 2001**
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów:

Elewacja wschodnia

Elewacja południowa